

Urup Kirke

Torsdag d. 18. april 2019 kl. 19.00

Steen Frøjk Søvnald

Prædiken til skærtorsdag, Matt 26,17-30. 1. tekstrække

Salmer

DDS 455: Mindes vi en fuldtro ven (DDK 356)

DDS 172: Se, vi går op til Jerusalem (DDK 466)

DDS 335: Flammerne er mange (DDK 129)

- - -

DDS 458: Zion, pris din saliggører (DDK 517)

Altergang – DDS 472: O Jesus, søde Jesus, dig (DDK 547)

DDS 456: Vor Herre Jesus i den nat (DDK 275)

Tekstlæsninger

GT-læsning: 2 Mos 12,1-11

Herren sagde til Moses og Aron i Egypten: »Denne måned skal være jeres nytårsmåned. I skal regne den for den første af årets måneder. Sig til hele Israels

menighed: Den tiende dag i denne måned skal man tage et lam eller et kid til hver husstand i fædrenehuset. Hvis en husstand er for lille til et dyr, skal den være fælles med den nærmeste nabo om et dyr efter antallet af personer; I skal beregne det efter, hvad hver enkelt kan spise. Det skal være et lydefrit dyr, et årgammelt handyr; I kan tage det fra fårene eller fra gederne. I skal tage vare på det til den fjortende dag i denne måned. Så skal hele Israels menighed slagte det, lige inden mørket falder på. De skal tage noget af blodet og komme det på de to dørstolper og på overliggeren i de huse, hvor de spiser det. De skal spise kødet samme nat; de skal spise det stegt med usyrede brød og bitre urter til. I må ikke spise noget af det rått eller kogt; det skal være stegt, med hoved, skanke og indvolde. I må ikke levne noget af det til om morgenen. Hvad der er tilovers om morgenen, skal I brænde. Sådan skal I spise det: I skal have kjortlen bundet op om lænderne og have sandaler på fødderne og stav i hånden; i al hast skal I spise det. Det er påske for Herren.«

Epistel: 1 Kor 10,15-17

Jeg taler til jer som forstandige mennesker. Døm selv om det, jeg siger.

Velsignelsens bæger, som vi velsigner, er det ikke fællesskab med Kristi blod?

Brødet, som vi bryder, er det ikke fællesskab med Kristi legeme? Fordi der er ét brød, er vi alle ét legeme, for vi får alle del i det ene brød.

Prædiketekst: Matt 26,17-30

Den første dag under de usyrede brøds fest kom disciplene hen til Jesus og spurgte:

»Hvor vil du have, at vi skal forberede påskemåltidet til dig?« Han svarede: »Gå ind i byen til den og den, og sig til ham: Mesteren siger: Min time er nær; hos dig vil jeg holde påskemåltidet sammen med mine disciple.« Og disciplene gjorde, som Jesus havde pålagt dem, og forberedte påskemåltidet. Da det blev aften, satte han sig til bords med de tolv. Og mens de spiste, sagde han: »Sandelig siger jeg jer: En af jer vil forråde mig.« De blev meget bedrøvede og begyndte én efter én at spørge ham:

»Det er vel ikke mig, Herre?« Han svarede dem: »Det er ham, som med hånden dyppede i fadet sammen med mig, der vil forråde mig. Menneskesønnen går bort, som der står skrevet om ham, men ve det menneske, som Menneskesønnen forrådes af. Det var bedre for det menneske, om det aldrig var født.« Judas, som forrådde ham, spurgte: »Det er vel ikke mig, Rabbi?« Han svarede ham: »Du sagde det selv.« Mens de spiste, tog Jesus et brød, velsignede og brød det, gav sine disciple det og sagde: »Tag det og spis det; dette er mit legeme.« Og han tog et bæger, takkede, gav dem det og sagde: »Drik alle heraf; dette er mit blod, pagtens blod, som udgydes for mange til syndernes forladelse. Jeg siger jer: Fra nu af skal jeg ikke drikke af vintræets frugt, før den dag jeg drikker den som ny vin sammen med jer i min faders rige.« Og da de havde sunget lovsangen, gik de ud til Oliebjerget.

INTRODUKTION

”Så byder vi hinanden velkommen til gudstjeneste i Urup Kirke. Det er første gudstjeneste, efter at kirken lukkede først i januar for at blive kalket indvendigt, og den nu står skinnende hvid. Frem mod 100-årsjubilæet senere på året skal der ske lidt mere herinde og endnu mere udvendigt.

For at blive i det billede, så kan man godt sammenligne med skærtorsdag og langfredag. Det indvendige har vi skærtorsdag, der fokuserer på inderkredsen, de 12 disciple, og nadverens gave, som Jesus gav os – til indvortes brug, så at sige. Langfredag er det udvendige – korsdøden for hele verden. I dag er det skærtorsdag. Vi samles om aftenen, ligesom Jesus gjorde med sine disciple. Vi samles om et bord, ligesom Jesus og disciplene gjorde. Jesus åbner en ny virkelighed for os, ligesom for de første disciple, og det er det, vi skal prøve at indfange her på denne festaften, hvor Jesus har samlet os omkring sit bord. Til slut skal vi indstille os på Langfredag, men igennem gudstjenesten vil vi fejre Jesu store gave til os.

PRÆDIKEN

Det er vel ikke mig! Dette hjerteskrærende spørgsmål fra disciplene, *én efter én*, må have stået syleskarpt i rummet, de sad i, for hver gang det lød. De var alle i tvivl – ingen proklamerede: Det er i hvert fald ikke mig! Sådan beskrev Matthæus og de andre evangelister hudløst ærligt disciplenes tilstand denne skærtorsdag aften. Det er en af de ting, jeg elsker ved Bibelen: Den er så ærlig. Der er ikke pakket noget ind, og vi kan oven i købet genkende os selv i disciplenes frygt og også nogle gange deres åndelige overmod.

Senere på aftenen vinder særligt Peter nemlig noget selvtillid og proklamerer: *Om jeg så skal dø sammen med dig, vil jeg aldrig fornægte dig.* Som bekendt kom det ikke til at holde stik. Man kan sige, at det nærmest blev vendt på hovedet: "Om jeg så skal fornægte dig, vil jeg aldrig dø sammen med dig, Jesus"!

Hermed kommer vi også ind i et dilemma, som enhver kristen står i. Jeg tror, at vi alle her gerne vil fremme Guds rige. Vi vil gerne fortælle andre om Jesus og om hans kærlighed. Vi har smagt Guds rige og ved, hvor godt, det er, og vi vil gerne udbrede evangeliet til andre, så mange som muligt. Vi vil også gerne have en indre overbevisning, en form for åndelig selvtillid, der gør os sikre og standhaftige over for de udfordringer, vi kommer i. Når nogle modsiger vores tro, vil vi gerne kunne svare for os og så at sige stå last og brast med Jesus, som Peter ville den aften.

Men disciple er, som disciple var. Vi har den samme usikkerhed og fejhed, som disciplene dengang. Har vi ikke prøvet at fornægte Jesus? Jo, det har vi – alle sammen!

"Jo, jo – men det var før opstandelsen og pinse", vil nogle sige. "Bagefter var det helt anderledes!" Var det nu det? Paulus siger i 1 Kor 2: *Jeg optrådte hos jer i svaghed og med megen frygt og bæven, og min tale og min prædiken blev ikke fremført med overtalende visdomsord, men med Ånd og kraft som bevis, for at jeres*

tro ikke skulle afhænge af menneskers visdom, men af Guds kraft. Her har mange prædikanter fundet trøst – selv den store apostel, Paulus, var svag og kom med frygt og bæven. Heri ligger ikke bare trøst, men også det rette perspektiv: Guds rige afhænger ikke af menneskers ord og visdom, men af Guds Ånds kraft! Det er så vigtigt, at vi forstår det. Så meget kirkeligt og såkaldt kristeligt arbejde foregår ud fra selvpromovering og selvophøjelse og sætter mennesker i fokus frem for Jesus. Det er ikke bare prædikanter og kirken, der kan spejle sig i situationen skærtorsdag. Enhver kristen kan finde trøst her, fordi mit kristenliv heller ikke afhænger af mig selv og hvad jeg kan, men af, hvad Gud er og kan. Det afhænger af Jesus alene! Og det bliver rullet op for os i hele påsken. Jesus handler og gennemfører frelsen, nærmest på trods af menneskers ord og visdom. Tag bare teksten til i dag, hvor Jesus instruerer disciplene minutiøst i, hvad der skal foregå. De skal *gå ind i byen til den og den, og sig til ham: Mesteren siger: Min time er nær; hos dig vil jeg holde påskemåltidet sammen med mine disciple.* Alt er planlagt.

Selv forråelsen af Jesus har en mærkelig dobbelthed i sig. På den ene side forudsiger Jesus det, og på den anden side læser vi, at Satan for i Judas og at han selv tog sin skæbnesvangre beslutning. Judas er helt klart NT's mest tragiske figur, på linje med Saul i GT. De omkom på samme måde – ved selvmord. Judas kaldes i Johannesevangeliet "fortabelsens søn". Jesus siger om sine disciple, at *ingen af dem gik fortabt, undtagen fortabelsens søn, for at Skriften skulle gå i opfyldelse.* Vi kan kun gyse over Judas' endeligt. Han er på en måde modbilledet til Jesus, verdens frelser, som er den første til at opstå. Måske kan man sige, at Judas er den første til at gå fortabt. Han viser vejen til fortabelse, nemlig i den endegyldige forkastelse af Jesus som Guds søn.

Netop derfor ville jeg understrege forskellen mellem fornægtelse og forråelse. For Peter var der tilgivelse. Jesus genoprettede ham fuldt og helt efter opstandelsen.

Vi har alle sammen været Peter, men ingen af os er Judas. Der er en tendens til, både i prædikener og nogle salmer, at Judas også skal mases ind i Guds rige, på trods af, at han selv ønskede at stå udenfor. Det står i en gabende kontrast til Jesu ord om Judas: *ve det menneske, som Menneskesønnen forrådes af. Det var bedre for det menneske, om det aldrig var født.* Tænk at få den dom over sig: Det var bedre, om du aldrig var født. Sådan bliver Judas' endeligt et billede på, hvad fortabelse er. Jeg vil også hellere ikke være blevet født end gå fortabt, når Jesus dømmes levende og døde. *Det er vel ikke mig?,* spørger vi. Nej, det behøver ikke være dig eller mig, for Jesus har troens og frelsens gave til dig og mig, og som nævnt i begyndelsen af gudstjenesten, så bliver det ikke – på den indvendige side – stærkere forkyndt end skærtorsdag.

I den nat da han blev forrådt, tog Jesus et brød... Sådan lyder det i nadverritualet. *I den nat, da han blev forrådt.* Hvornår er en mor mest tilbøjelig til at give sine børn et knus? Eller hvornår vil en far typisk give gode gaver til sine børn? Er det, når de lige har smadret bilen eller midt i et stort skænderi omkring sengetider eller skærmforbrug? Eller er det, når de har revet gårdspladsen eller prioriteret dyrebar tid med familien?

Naturligvis det sidste. Og er det ikke også, når forældre prioriterer tid og nærvær, at kærligheden hos barnet bliver størst? Men Jesu kærlighed er anderledes og fuldstændig uforklarlig. For gav Jesus sit nærvær, sin omfavelse, sit dyrebare fællesskab med os, da vi var værdige til at modtage gaven, virkeligt gode mennesker? Næh! Hør, Guds børn: Det var til de uforskammede og hadefulde, han gav sin personlige kærlighed som gave. Hvem kan høre ordene: *I den nat da han blev forrådt* uden at blive overvældet af undren, uden at forbløffes over en sådan forbløffende kærlighed? *For mens vi endnu var svage, døde Kristus for ugudelige, da tiden var inde,* skriver Paulus. Det er ét aspekt ved nadveren – måltidet for syndere!

Nogle spørger sig selv, om de er værdige til at gå til nadver. Vi skulle hellere spørge: Er vi for lidt syndere til at gå glip af dette store måltid? Er vi for stolte til at blive væk?

Vi får Jesu legeme og blod i nadveren. Der ligger hyldemeter af teologisk diskussion om, hvad det betyder. Helt tilbage i Oldkirken har man søgt at trænge ind i dette mysterium, og på reformationstiden blussede det op igen. Ikke underligt, for det er uhyre vigtigt at nå til dybere og dybere forståelse af nadveren. I gamle dage sagde præsten ordene på latin: *Hoc est corpus meum*, som er blevet til "Hokus Pokus". Man forstod ikke ordene. I dag foregår det på dansk, og det kan hjælpe os til at forstå. Samtidig må vi sige, at nadverens under ikke er for forståelsens skyld, men for troens skyld. Nadveren er nemlig givet for troens skyld. Martin Luther siger i den lille Katekismus, at "ved disse ord gives os i sakramentet syndernes forladelse, liv og salighed. Thi hvor syndernes forladelse er, dér er også liv og salighed".

Martin Luther tænkte meget konkret om nadveren. Han holdt fast ved de konkrete ord, Jesus sagde: *Dette er mit legeme. Dette er mit blod*. Så fokuserede han på det brød og vin, som Jesus havde i hænderne skærtorsdag aften. Derfor fastholdt han, at nadverens elementer er brød og vin og bliver ikke en anden substans, som katolikkerne siger. Det bliver ikke til kød og blod, som børn og konfirmander nogle gange frygter. "Spiser vi kød? Drikker vi vin?" Nej, det er helt almindeligt brød og druesaft, vi deler.

Dette er Jesu legeme – det siger os, at vi får Jesus selv i nadveren. Jesus sagde ikke: "Det, jeg nu har i hænderne, er et godt billede på mig". *Dette er mit legeme*. Jeg tænker også tit meget konkret om nadveren. Som maden, vi spiser, løber ned gennem halsen og ned i maven og giver næring til hele kroppen, sådan løber brødet og saften ned i os og giver os del i Jesus Kristus. Vi bliver ét med ham, som det også

lyder i nadverbønnen. Vi bliver også ét med hinanden, for vi får alle del i det samme brød, den samme druesaft.

Efter denne prædiken og salmen efter prædikenen begynder en ny prædiken. Den er stærkere end de ord, jeg har sagt, og den foregår i handling, ved at vi indtager brød og vin og bliver ét med Jesus, ham, som vi tror på og efterfølger. Nadveren er et under, og derfor er skærtorsdag en festaften med dette store måltid i centrum!
Amen!

Efter sidste salme (inkl. efterspil) slukkes lyset i kirken. Kun lys i koret.

Læsning (i stedet for udgangsbøn) v. præsten:

Så brød han op og gik, som han plejede ud til Oliebjerget, og disciplene fulgte med. Da han kom derud, sagde han til dem: Bed om ikke at falde i fristelse!" Og han fjernede sig et stenkast fra dem, faldt på knæ og bad: Far, hvis du vil, så tag dette bæger fra mig. Dog, ske ikke min vilje, men din." Da viste en engel fra himlen sig for ham og styrkede ham. I sin angst bad han endnu mere indtrængende, og hans sved blev som bloddråber, der faldt på jorden. Da han havde rejst sig fra bønnen og var kommet tilbage til disciplene, fandt han dem sovende, overvældede af sorg, og han sagde til dem: "Hvorfor sover I?

Timen er kommet. Nu overgives Menneskesønnen i syndernes hænder. rejs jer, lad os gå! Se, han, som forråder mig, er her allerede."

* Alt lys i kirken slukkes. Kun levende lys

Postludiet påbegyndes

* Under postludiet afdækkes alteret.

Blomster, kande og oblatæske, Bibel og bøger bæres ud bagved.

Kun de 2 store stager forbliver tændte. De levende lys slukkes til sidst.

Postludiet spilles færdigt (3-4 minutter) og lys i våbenhuset tændes, mens folk går ud af kirken.